

Nemes Z. Márió

Szuperhősök a Pusztán

Az Istenek a fejükre estek – Alternative Superheroes

📍 Chimera-Project Space, Budapest

📅 2013. június 20 – június 29.

A Chimera Projekt stábjá és HORROR PISTA képzőművész közös szervezése által életre hívott kiállítás több szempontból is fontos eseménye a kortárs képzőművészeti életnek. Egyrészt a kortárs képkultúra egyik olyan hagyományára (a „képregény-esztétikára”) reflektál, mely annak ellenére, hogy számos fiatal alkotó munkásságát inspirálja, mégsem került eddig igazán a szakmai érdeklődés fókuszába; másrészt a képregény belül is egy olyan paradigmát (a szuperhős-mitológiát) emel ki, mely médiumokat és szubkultúrákat összekötő erővel van jelen a vizuális gondolkodásban.

A szuperhősök a mainstream, történetközpontú képregény-kultúra központi figurái, olyan emberfeletti és/vagy nem-emberi képességek birtokosai, akik különleges erejüket az emberi közösségek megsegítése érdekében, és (legtöbbször) szigorú etikai követelmények betartása/betartatása által használják fel. A „másságuk” által játékba hozott vizuális-narratív fantázia alkotja a szuperhős-képregények leginkább vonzó dimenzióját, hiszen olyan alternatív világok és történetek ábrázolására ad módot, melyek igazi popkulturális „látványosságokként” működnek.

Az utóbbi évek legfontosabb fejleménye ebben a kontextusban, hogy a digitális mozi fejlődésével párhuzamosan a szuperhős-filmek kitertek

HORROR PISTA

Goliatman, 2010, vegyes technika, papír, 20 x 15 cm

KARÁCSONYI LÁSZLÓ

Press my heart and pull my wheel! 2013, részlet, vegyes technika, 30 x 27 x 20 cm

addigi szubkulturális közegükből, és jelentős nézőtömegeket megmozgató blockbusterekként váltak forgalmazhatóvá. Mindez azzal (is) magyarázható, hogy a digitális technika által lehetővé tett „festészetelví” (Lev Manovich) vizualitás a szuperhős-történetek fantasztikumát minden korábbinál szuggesztívebb – a komikum lehetőségét minimalizáló – formában vitte színre, vagyis a szuperhősök a kortárs, „látványosságelvű” képkultúra elsődleges szereplőinek tekinthetők.

Az *Istenek a fejükre estek* – *Alternative Superheroes* egyik központi célja a szuperhős mítosz dekonstrukciója, illetve a képregényes ábrázolási kódok és a kortárs képzőművészeti poétikák közti párbeszéd megteremtése. A kritikai felforgatás taktikája nem újszerű, hiszen a mitológiák különböző elemeinek kritikai – sokszor a morális és/vagy szexuális tabukat is érintő – átírása a mainstream képregény-történetnek is fontos törekvése, de az underground képregény-művészet is állandóan vissza-visszanyúl az álarcos (anti)hős vizuális toposzához. A tárlat igazi erőssége a különböző képzőművészeti médiumok és eljárások „megfertőzése” a szuperhősök „pop”-os képvilágával, ahogy az pl. PAPP RAMÓNA gobelinjeiben és SZÜCS LEVENTE, STARK ATTILA illetve GAZDIK PÉTER munkáiban megjelenik.

Gazdik miniatürizált alakokkal dolgozó munkái a szuperhős-mítosz képi „titanizmusát” ironikusan építik le: a hőstettek látványossága relativizálódik a professzionális kicsinyítések által, miközben mindez a hiperrealisztikus és bombasztikus szuperhős-filmekkel szembeni vizuális „fricskaként” is olvasható. ICKÓ PÉTER és KARÁCSONYI LÁSZLÓ a rekvizitum-alkotás felől közelít a témához, ami azt jelenti, hogy egyszerre használják fel a képregény- és filmipar merchandise-kultuszának elemeit, illetve a szuperhős mítosz szakrális aspektusából következő „kegytárgyi” jelleget. Ebből következik, hogy Karácsonyi robotfigurái egyszerre játékok és technobákványok, melyek a gyermeki és (pszeudo)vallásos áhítat érzésformáit vetítik egymásra. A rajongói mentalitás (a „geek”-ség) irányából indul ki Horror Pista és SZŐKE GÁSPÁR, akiknek közös, álinaiv képsorozata a mítosz „ismételhetőségét”, a rituális-gyermeki „utánalkotás” lehetőségét vizsgálja, miközben megjelenik a mítoszelemek pornográf kiforgatásának szubverzív stratégiája is.

A tárlat csúcspontja NAGY MÁRTON és FOGARASSY TAMÁS *A Puszta réme* című videómunkája, mely ugyanakkor ki is lóg az egységes tematikából. A *Puszta réme* egy nemlétező filmhez készített áltrailer, mely azzal a lehetőséggel játszik el, hogy milyen lehetett volna egy a magyar nemzeti és kulturális toposzokra építkező, fekete-fehér monster movie a magyar populáris filmalkotás II. világháború környéki „hőskorában”. A trash-esztétika és az exploitation irányába kitekintő alkotás sikeresen oldja meg a feladatot, hiszen parádés humorral, ugyanakkor megdöbbentő természetességgel ötvözi Karády Katalin és a szürke marhából mutálódott gigantikus „rém” képsorait.

A paramozis logikájában DÖMSÖDI ZSOLT áltrash-plakátjait (is) idéző alkotás a magyar film- és képkultúra egyik vakfoltjára figyelmezteti a nézőt, arra a méltatlan helyzetre, hogy a populáris és magaskulturális régiók még mindig inkább a kölcsönös gyanakvás, és nem a kreatív párbeszéd formájában viszonyulnak egymáshoz. De ennek az állapotnak a tarthatatlanságát jelzi meggyőző erővel az egész kiállítás is, hiszen a képregény-esztétikát és a szuperhős-mitológiát olyan kulturális potenciálként mutatja be, melynek feldolgozása a kortárs képzőművészet vizuális „felgyógyulésának” egyik ragyogó lehetősége.